

באה הציווי מאת ה' שידליק אהרן למטה בקדושה גדולה כזו עד שלמטה יאירו שבעת הנרות מכוון אל מול פני המנורה - היינו נגד המנורה העליונה ממש באותו אור שהם למעלה, ע"כ מדברי האלשיך.

וממשיך הרב מקאשוי: והנה בוודאי דבר קשה הוא זה לבקש מבשר ודם שיעשה בקדושה גדולה כמו מלאכי מעלה, אמנם ידוע כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ולעולם אינו מבקש מהאדם דבר שאי אפשר לו לעשות, וכיון שהקב"ה רואה שעשה האדם כל מה שביכלתו, אז הוא ברחמי גומר מה שלא היה אפשר לו להאדם לגמור ונחשב לו כאלו הוא עשה אותו בעצמו. וכן כאן היה רצון השי"ת שידליק אהרן את הנרות בזריזות ובשמחה ובתשוקה נפלאה ויכוון שיאירו למטה הנרות לעומת מנורה העליונה, ואם לאחר כל העמל והטורח לא יהיה אפשר לו, אז יאירו שבעת הנרות מעצמן, שכן משמע לשון 'יאירו' שהוא לשון הבטחה

אחת, עד שיהיה נבנה בשלימות במהרה בימינו. וכן שמעתי מהרב הקדוש מוריני הרב אלימלך זצ"ל שכשעשה עליית נשמה ראה שנושאים את כלי הבית המקדש, ואמרו לו שהם אותם הכלים שהוציא הוא מהגלות, ופעם אחת אמר שנפלה בית טומאה אחד בצורה גדולה מאוד, ובכל יום עולים אלפי אלפים בעלי מלאכות בנאים לבנות החומה, אבל יש לי שומר טוב, שכשהרב מוריני הרב יעקב יצחק מלאנצהוט (-ה"ה החוזה מלובלין זי"ע) מתפלל תפילת י"ח מתפילת מנחה מפיל כל מה שבונים, והבנתי דבריו הקדושים, שמפיל זה, ע"י שעל ידי תפילתו בונה חומות ירושלים ובית המקדש, ולפי ערך שבונה חומות ירושלים לפי ערך זה מפיל בהבית הזה של טומאה, כי כשזה קם זה נופל, עכ"ל ק.

ב. אי' בשו"ע תחילת או"ח (סימן א סעיף ד) בענין אמירת תחנונים 'טוב מעט תחנונים בכוונה מהרבות שלא בכוונה' וכתב המשנה ברורה (סקי"ב), שאם לממעט יש אונס ואינו יכול להאריך וכו' אז נחשב לפני השי"ת כמו אותו שיש לו פנאי ומאריך בתחנונים בכוונה, וע"ז שנינו 'אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים', וכן לענין תלמוד תורה הענין כן, כי הכל תלוי לפני השי"ת אם עושה כל אשר בכוחו לעשות, ע"כ.

החזון איש זצ"ל אמר פעם לאחד שהתנצל בפניו שא"ל לו ללמוד כראוי, כיון שטרוד בענינים במשפחתו, נענה לו החזון"א: יש לנו 'א' גוטע בעל הבית' ער פאדערט נישט מער פון וואס מ'קען - ואם אינו יכול יותר, אז אינו מחוייב.

עבודת אהרן הכהן בהדלקת המנורה

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ה, ב).

דקדקו המפרשים בכתוב זה, [א] קשה כפל הלשון 'דבר' [ואמרת?] [ב] הלשון אל מול פני המנורה 'יאירו' נראה כהבטחה ומציאות - הו"ל לומר אל מול פני המנורה תאיר, שהוא ידליק ויאיר אותם? [ג] כתיב (פסוק ג) 'ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה', ולכא' כל הפסוק מיותר, דהיה לו לומר רק 'ויעש כן אהרן' - היינו שעשה כציווי ה', וממילא כבר ידעינן שאל מול פני המנורה העלה נרותיה, דהא בפסוק שלפני זה מבואר שנצטוו לעשות כן? [ד] רש"י כתב 'ויעש כן אהרן' - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וכבר עמדו כל המפרשים בזה מהו הרבותא שאהרן לא שינה מציווי ה'?

הגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוי מיישב הענין

(בספרו 'משמרת אלעזר' - מאמר 'סוכת שלם' אות נ"ה) דהנה מבואר בספה"ק ובראשם באלשיך הק', שכוונת הציווי 'אל מול פני המנורה' היה בכוונה מיוחדת, דכידוע שכמו שיש ביהמ"ק למטה כן יש ביהמ"ק למעלה בשמים עם כל הכלים, ומקרא מלא הוא (פסוק ד) 'כמראה אשר הראה הראה ד' את משה כן עשה את המנורה', שהראה אותו מנורה של מעלה, ולזה

א. וכן פרשת משפטים בכתוב (כג, כ) להביאך אל המקום אשר הכינותי - מביא רש"י: ומדרשו, 'כבר מקומי ניכר כנגדו' - וזה אחד המקראות שאומרים שביהמ"ק של מעלה מכוון כנגד ביהמ"ק של מטה. ועל עצם העבודה בביהמ"ק של מעלה ידועים דברי חז"ל בסוף מסכת מנחות (ק:). על דברי שלמה המלך (דבה"י ב' ב, כג) 'לעולם זאת על ישראל' - א"ר גידל אמר רב זה מזבח בני ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן (ע"י בתוס' שיש שפירשו שמקריב נשמותיהם של צדיקים וי"א כבשים של אש)

ויש לציין שביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה, ג"כ בונים אותו למעלה ע"י המעש"ט של ישראל וכדברי הרה"ק מראפשיץ זי"ע בספה"ק 'זרע קודש' (פרשת תצא) עה"כ (כב, ח) כי תבנה בית חדש ועשיית מעקה לגגך וגו'. מבאר בתוך דבריו בזה"ל: שבכל יום כשאדם עובד אותו ית"ש, הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש, יש בונה ביום אחד שורה שלימה, ויש מניח למשל לבינה

- שמעצמן יאירו שבעת הנרות בבחי' זו של 'מול פני המנורה'.

ולזה אמר 'דבר' 'ואמרת', כי יש כאן דיבור קשה וגם אמירה רכה, דיבור קשה שאני מבקש שיעלה הנרות אל מול פני המנורה, שהוא דבר קשה, ולעומת זה ישנה ג"כ אמירה רכה, כי לאחר שיעלה את הנרות כפי יכלתו, הרי מעצמם יאירו שבעת הנרות, כי מה שלא יהיה בכח אהרן - ישלים הקב"ה. ובזה ממשיך הכתוב בחידוש גדול, שלא הוצרך אהרן שיאירו מעצמם השבעה נרות, כי הדליק בקדושה גדולה כמו שרפי מעלה.

וז"ש 'ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה את נרותיה כאשר צוה ד' את משה' - שלא הוצרך לעזר מלמעלה כי הוא מעצמו העלה את הנרות כאשר צוה ד' את משה, וזהו ג"כ כוונת רש"י 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה' - היינו שהוא מעצמו היה בכחו להוסיף קדושה גדולה בנרות עד שהעלם ממש לעומת פני מנורה העליונה, ולא שינה כלום מעבודתו נגד עבודה שלמעלה.

*

ביתר ביאור אפשר לומר בע"ה בכוונת דבריו 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה' - הלא בכתוב כבר נכתב בפירוש ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה וכו', היינו שאכן זכה להדליק הנרות כמו הנרות שלמעלה, א"כ מה מוסיף רש"י

ג. על דברי רש"י האלו רבו הפירושים, ואפשר לומר בזה בדרך צחות, ע"פ המסופר שבוער מונקאטש היה ביהמ"ד בשם רבי יוסף זרח"ס ביהמ"ד, שנבנה ע"י הרב ר' יוסף זרח הלוי הורוויץ זצ"ל, שלא היה לו בנים ונסע להרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע לבקש ברכתו, אמנם הרה"ק אמר לו שישועתו יכול לפעול אצל הרה"ק הישמוח משה זי"ע והוסיף לו שישע אליו וישתדל להגיע אליו עוד לפני שבת. למעשה, השתתה בדרכו ושבת את שבתו באמצע הדרך, ובשבת ההוא (כ"ח תמוז תר"א) נסתלק הישמוח משה, ואז כבר הבין למפרע דברי הרה"ק מפרעמישלאן שזירזו. וכיוון שלא היו לו ילדים החליט להקים ביהמ"ד במונקאטש שישאר על שמו ולזכרו, והביא לשם כל הספרים שבעולם, ורבנים ידעו שאם צריכים לעיין בספר שלא מצוי, באים לשם (גם הרה"ק מסאטמאר זי"ע הגיע פעם לבית מדרשו לעיין במראה מקום).

ואמר פעם הרה"ק מליסקא זי"ע, שבעת יבוא המשיח יקח אותו מתחילה לביהמ"ד של רבי יוסף זרח, ויגיד לו: "בוא וראה, השי"ת נתן לנו בהר סיני תורה קטנה, וראה מה מחזירים כלל ישראל להשי"ת מתוך שנות הגלות, תילי תילים של פירושים להבין ולהשכיל בדברי התורה הק". - כן יש לומר על רש"י זו, שכתב שורה אחת 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה' ובתחיית המתים יראה שישנם אלפי פירושים על מאמרו זו...

בדבריו 'שלא שינה'? אך כשמתבוננים בדבר, הלא מסתמא התכוון אהרן הכהן לפני שניגש לעבודה קדושה זו של הדלקת הנרות, ובפרט שעליו להדליק הנרות כמו הנרות שלמעלה, אמנם אהרן הכהן הלא היה איש השלום שעסק הרבה להשקיט מריבות בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, ולפעמים הגיע זמן ההדלקה תיכף בעת גמר לדבר עם אנשים ולא היה לו פנאי להכין א"ע, וע"ז אמר רש"י שבכל זאת 'לא שינה' - היה תמיד בדרגה גדולה זו להדליק המנורה לעומת המנורה שלמעלה.

וזאת הוא דרגת הצדיקים ההולכים לפני אלקים שתמיד מוכנים הם, וכפי שפירש הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זי"ע "אפר כירה מוכן הוא" (ביצה ב.) - היינו הצדיק אשר נפשו בוער תמיד כאש לפני השי"ת הרי הוא תמיד מוכן ומזומן לפניו. וכן פירש הרה"ק האמרי חיים זי"ע, 'וקדושים בכל יום יהללך סלה', שמי שכל עשיותיו - לרבות הגשמיים - תמיד בקדושה ודביקות הוא אינו צריך הכנה, כי ע"י קדושתו הוא מוכן ומזומן בכל רגע לעבוד את הבורא ית"ש, וזהו 'וקדושים' - אלו הקדושים, הרי הם 'בכל יום יהללך סלה' - עומדים תמיד מוכן להלל להשי"ת.

◆

דרגה זו ראו אצל צדיקים שהתעלו כ"כ שבכל עת ומצב היו מוכנים לעבודת בוראם. כפי שסיפר הרה"ק רבי איציק'ל מאמשינוב זי"ע על הרה"ק הגוטער יוד מניישטאט זי"ע שהיה ידוע בהנהגתו שהיה הכל בפשטות יתירה (וכגון, שתפילתו היה מתוך 'סידור קרבן מנחה'), פעם הגיעו לשבות אצלו בניו של היהודי הק' מפרשסיחא זי"ע, והם התפללו בנפרד מתוך הכנות גדולות, אמנם הגוטער יוד התפלל כדרכו מנחה וקבלת שבת, וכשגמר עדיין החזיקו הם באמצע תפילתם, ופנה הוא לשלחנו והתחיל 'שלום עליכם' ויתר הזמירות, ולפני קידוש ביקש מממשו שיודיע להאורחים שממתין עבורם בקידוש, וכששמעו שמחכה בעבורם התחילו להזדרז, ועד שגמרו כל ההכנות וכו' עברה שעה שלימה. אחרי קידוש שאל אותם: תגידי לי, מה עושים שעה שלימה עד קידוש? השיבו לו תשובה עמוקה שהוא יסוד דברינו, בזה"ל: "איר זענט, דארפט איר זיך נישט מאכן - מיר זענען נישט, אז מיר וועלן זיך נישט מאכן וועלן מיר טאקע גארנישט זיין"

(-והכוונה בעומק כנ"ל, שאמרו שהגוטער יוד הוא עובד בדרגה גדולה כזו שהוא תמיד מוכן ומזומן לעבודת בוראו, אמנם הם עדיין אינם בדרגה זו רק צריכים הכנה דרבה לקראת כל עבודה).

כן מסופר על הרה"ק התורת חיים זי"ע מקאסוב ששבת פעם אצל הרה"ק מאפטא זי"ע, והפליא איך שבליל שב"ק בעת עמד להגביה לו הכוס לקידוש עבר ליד ביתו הפריץ של העיר ונעמד שם, ומפני דרכי שלום עזב הרה"ק מאפטא את המקום ויצא לחוץ לקבל פניו, ותיכף בעת גמר לדבר איתו נכנס והורה להתורת חיים זי"ע להגביה לו הכוס וקידש באש קודש כאילו לא היה, והפליא זאת התו"ח על שהיה מוכן תמיד.

והרה"ק מהר"י מפשעווארסק זי"ע סיפר בשם חמיו הרה"ק רבי איציק'ל זי"ע, שנכח פעם אצל הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע בער"ש חנוכה בעת שחזר מהמקוה שהיה כבר בשעה מאוחרת והרבנית כבר עמדה עם הנר בידה מוכנה להדליק נרות שבת, ורק המתינה עד בואו להדליק נרות חנוכה. והי כשנכנס לבית וראה אותה עומדת כך, ניגש תיכף ומיד ובירך הברכות והדליק הנרות חנוכה, ורבי איציק'ל היה מפליא שעד כדי כך 'שאף לא סגר את כפתורי הבגד עליון' - והרה"ק רבי איציק'ל היה רגיל לומר שאז ראה את גדלותו, שאילו בנרות האחרות של חנוכה הרי היה עושה הכנה דרבה לפני ההדלקה, ואילו אז בער"ש לא התכוון כלל ובכל זאת היה ההדלקה בדרגה עילאה כמו בימים האחרים, הרי נראה מזה שהיה תמיד מוכן לעבודת בוראו. **זכותם יגן עלינו.**

ענוותנותו של משה רעיא מהימנא

והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה (יב, ג).

איתא במד"ר (פ' חקת יט, ו) "דברים שלא נגלו למשרע"ה נגלו לרבי עקיבא", לכאורה היתכן שר"ע ראה יותר ממשרע"ה שהיה אדון כל הנביאים! בספה"ק **תפארת שלמה** (עה"כ והאיש משה) מבאר, דהנה התורה העידה על משרע"ה והאיש משה עניו מאד וגו' ומפ' שמות עד סוף התורה כמעט חצי התורה מלאה ממנו, וכאשר כתב משרע"ה את התורה מפיו של הקב"ה ובבואו לפסוקים האלו המדברים בשבחו של משה דהיינו פסוק (כי תשא לג, יא) 'כאשר ידבר איש אל רעהו' ופסוקים האלו בפרשת בהעלותך (להלן ז-ח) 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וגו' פה אל פה אדבר בו' וכדומה, ומחמת כי פי ה' דבר אליו, ההכרח הביאו לכתוב את כל אשר צוהו, **אמנם מגודל ענוותנותו לא רצה משה לעלות במעלות העליונות במושכלות הרמזים והסודות מהפסוקים האלו כמו בשאר התורה כדי שלא יראה ויבין את כחו וגדלו, אך הלך בתום בפירוש היותר פשוט, אבל רבי עקיבא ירד לעומקי**

הסודות הנפלאים היוצאים גם כן מפסוקים האלו המדברים בשבחו של משרע"ה.

וכן בבוא משה לפסוק (וזאת הברכה לד, י) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה' וכל הענין עד סוף התורה לא רצה משה לכתוב, עד שאחכז"ל משה כתבם בדמיו וכו' מרב ענוותנותו כנ"ל. ובזה צדקו דברי חכז"ל 'דברים שלא נגלו למשרע"ה נגלו לר"ע', לא שרבי עקיבא גדול ממנו, רק בכתובים המדברים ממשה רבינו העמיק רבי עקיבא בהם והשכיל יותר ממשה שלא רצה לעיין בהם רק כפירוש הפשוט.

*

על ענוותנותו דמשה רעיא מהימנא כתב **המגיד מקאזניץ זי"ע** בספה"ק **עבודת ישראל** (אבות א, א) על המשנה 'משה קיבל תורה מסיני', דהכוונה שמשה היה בבחינת ומדרגת סיני כדכתיב והאיש משה עניו מאוד כי זה אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, וזהו עמוד ויסוד להעבודה ותורה ותפלה כי כפי גודל הענוה כן יוכל לקבל הקדושה מהבורא ית' כי הוא מדה במדה אם האדם הוא שפל בעצמו ועניו אז גורם שגם השי"ת משפיל ומצמצם עצמו כביכול אל זה האדם, אבל אם הוא מתגאה בדעתו ר"ל שחושב שעובד את השי"ת בכחו אז גם השי"ת ג"כ אינו מצמצם עצמו - ולפי גדלו בוודאי א"א לקבל מאיש כזה.

וזה מה דאיתא (מנחות כט:) 'כשעלה משה לרקיע מצא את ר' עקיבה דורש כתרי אותיות אמר לפניו רבש"ע תן התורה על ידו' - ולכאורה תמוה וכי לא מצא צדיקים כר"ע אלא כי עקיבה אותיות עק"ב י"ה רומז ג"כ על מדת ענוה ולזה אמר שתנתן התורה על ידו והשיב לו השי"ת שכולם אומרים הלכה למשה מסיני - והיינו כי משה רבינו בכחו וגודל ענוותנותו היה ממשיך התורה ומדת הענוה עד שדורות הבאים אחריו יוכלו לעלות לזו המדרגה, וזה אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה (תהלים צז, יא) ס"ת עקיבה"ה ורומז שהאור היא התורה שהיה ר"ע דורש - היא כמו זריעה אליו שזרע משה.

*

רואים מזה דהיסוד לקבל התורה היא מידת הענוה, ומשה רבינו שקיבל התורה היה השורש למידת הענוה של שאר הצדיקים

רמז זה מבואר בספר "אור זרוע" בתחילת ספרו שכותב: קראתי בשם זה החיבור, אני המחבר יצחק בר' משה, מפני חיבה יתירה שמצאתי בזה המקרא "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" סופי תיבות ר' עקיבה עיי"ש.

ועיין בטורי זהב אהע"ז (סוף סי' קכט שמות אנשים אות ע) 'ומצאתי ששאל רבינו (האוי"ז) לבעל חלום היאך לכתוב תיבת עקיבה בה"א או באל"ף, והשיבו לו הפסוק אור זרוע וכו' - היינו שזה היה גילוי בחלום שצריכים לכתוב בה"א, ועל זה גילוי זה שמח מאוד וקרא ספרו 'אור זרוע' על שם זה.

שבאו אחריו.

וענין זה מצינו גם ברבינו הקדוש שהיה מסדר המשניות ותורה שבע"פ, שהיה ג"כ מקור לענוה, כפי שכתב בספה"ק **"צמח צדיק"** (ליקוטים) על דברי מאמז"ל (סוטה מט:): "משמת רבי בטלה ענוה אמר רב יוסף לא תיתני ענוה דאיכא אנא" ומביא בשם **"א"ז הרב הקדוש מוהר"פ מקאריץ"** שהוא תמוה דאם רב יוסף הוא עניו באמת אינו יודע כלל שהוא עניו רק שסובר שהוא שפל באמת, ואיך אמר רב יוסף 'דאיכא אנא'?! וי"ל הכוונה, כי רבי היה רגיל תמיד לומר לשון 'אני', 'רבי אומר' - אומר אני' כדאיתא בגמרא בכמה דוכתי (עירובין ג: ועוד), ולכן אמר רב יוסף 'לא תיתני ענוה דאיכא אנא', שרבי לא היה עניו כל כך מפני שהיה אומר 'אנא' - ומי שהוא עניו באמת אין אומר אני כי אינו תופס מקום, עכ"ד.

והנה מאמר זה תמוה הוא וקשה לאמרו בלי ביאור, ובספר **"תפארת אדם"** (להגה"צ הרב מטשימפא זי"ע) מפרש כוונת רבינו באופן אחר, וזו לשונו: הצמח צדיק אמר על הא דשלהי סוטה 'אמר רב יוסף אל תתני ענוה דאיכא אנא' - דרצונו לומר דמצינו 'רבי אומר' - אומר אני' אם כן אין זה ממדת ענוה עיי"ש וצריך פירוש לפירושו, ואמרת בס"ד מצינו רבינו הקדוש היה קדוש ועניו מאד ומצינו (ירושלמי שבת פ"א ה"ב; שקלים פ"ב ה"ה) **צריך מי שאומר השמועה לצייר בעל המאמר לפניו**, והנה חשיב שם 'משמת רבי בטלה ענוה' - היינו שלא מצינו עניו כמותו, ואמר רב יוסף לא תתני

ה. אמו של הרה"ק **הצמח צדיק זי"ע** (הרבנית של התו"ח מקאסוב זי"ע) היתה בת הרה"ק **רבי יודא מאיר משפטיווקא זי"ע בן הרה"ק מקאריץ זי"ע**.

ו. **הרב מטשימפא זצ"ל** היה מגדולי הפוסקים בדור האחרון, באברכותו היה פעם בעיר וויזניץ לצרכי רפואה עבור עיניו, ובתקופה ההוא גר שם **הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל** (שמאחרי המלחמה הראשונה עבר לוויזניץ) והיה לו עמו חליפת מכתבים כמה פעמים בלימוד, ולכן הכירו מתוך המכתבים. והרב מטשימפא נכנס לבקרו כשרבי מאיר היה באמצע מסירת השיעור, והמשמש הודיעו שהמשימפא רב הגיע, הפסיק רבי מאיר באמצע השיעור בכדי לקבל פניו! וכשנכנס וראהו שהוא אברך צעיר לימים (שלא הכירו על פניו עד אז) התבטא עליו **"הרי אני כבן שבעים שנה"**... (כמשקל ראב"ע בהיותו בן י"ה) ואמר לו בנוכחות התלמידים, שבעת קיבל ממנו מכתבים בתורה היה לומדו יחד עם התלמידים כאן.

בתוך השיחה נכנס גביר אחד לכבד את רבי מאיר אריק זצ"ל בסידור קידושין, הראה לו ר"מ על הטשימפא רב, ואמר שיכבד אותו, נענה הגביר, הרי לא חסר רבנים בעיר, רק באתי במיוחד לכבד אתכם בסידור קידושין (שהוא היה גדול הדור), אמר לו רבי מאיר: אם אתה מכבד אותו הרי זה ממש כאילו כיבדת אותי! ואכן כיבדו, וכמובן אח"כ הושיט לו סכום הגון. אח"כ כשדיבר עם רבי מאיר אמר לו להטשימפא רב זאת היה כוונתי שדחקתי בו כ"כ, כי ידעתי שבאתם לצרכי רפואה ואיך יהיה לכם לצרכיכם כאן בעיר, לכן חשבתי שבאופן כזה ישתתף הנגיד בסכום הגון...

בטלה ענוה דאיכא אנא, דהיינו רבי היה אומר 'אומר אני' ר"ל שבכח רוב קדושתו וענותנותו הרמה **פעל ועשה ששה סדרי משנה והשאר כח גדול שכל מי שילמד בתושבע"פ יזכה לדבק עצמו בנשמת רבינו הקדוש** וכמו שמצינו שכח זה היה ביד משה רבינו ע"ה כדאיתא במדרש תשא (תנחומא ג) שאמר שמא משאני מת אין אני נזכר ואמר לו הקב"ה חייך בכל שנה ושנה אתה זוקף ראשן של ישראל בכי תשא את ראש. ואמרת כי מצינו בגמרא (שבת קא:): 'משה שפיר קאמרת' ופירש רש"י (חולין צג.) כל תלמיד חכם קרוי משה משום דאיתפשוטא דמשה בכל דרא ודרא וכל תלמיד חכם יש בו ניצוץ ממשה, והכי נמי ברבי שהיה מקור תושבע"פ השאר כח גדול שכל ת"ח הלומד משניות יהיה לו כח לדבק עצמו בנשמת רבינו הקדוש.

ואפשר לומר להכי בא גם אחר פטירתו בכל ליל שבת לעשות קידוש בביתו כדאיתא בכתובות (קד.) משום שהשאר כח גדול בעולם הזה בתושבע"פ.

ועל כן היה אומר רבי 'אומר אני' היינו כל מי שילמד משניות יזכה לדבק את עצמו בנשמתו ועל כן אמר אומר אני כאילו הוא חי וקיים ולומד תורה לישראל כמו משה רבינו ע"ה, ועל כן אמר רב יוסף 'לא תיתני ענוה' - שלא תאמר **שבטלה ענוה** כי לא בטלה דאיכא 'אנא' ר"ל 'אומר אני' ואם כן לא בטלה ענוה של רבינו הקדוש, **אלא כל ת"ח יש בו כח קדושתו וענותנותו הרמה**.

ז. ואם כי אין דבריו מתיישבים כ"כ בלשון הצמח צדיק, הרי הספר צמח צדיק לא כתב הרה"ק בעצמו רק ע"י תלמידיו, ולכן יתכן לפרש בדבריו שלא בדקדוק הלשון.

מזל טבא וגדיא יאה

כוס של ברכות, נשגב קדם האי גברא רבה

מרבץ תורה וחסידות לעדרי עדרים

פום ממלל רברבן, מלאים זיו ונוגה מפיקים

ושמעו הולך בכל המדינות

הגה"ה רבי נפתלי גרוס שליט"א

לרגל הגיע עת דודים במעונו

שמחת נישואי בנו היקר

החתן אלעזר הי"ו

עב"ג בת הרה"ח ר' דוד גייגר שליט"א

למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

יתקיים אי"ה יום ב' פרשת שלח ב'אולמי רויאל' בני ברק

ויה"ר שיזכה לרוות רוב נחת מבית זה ההולך ונבנה ומכל יו"ח, בבריות גופא ונהורא מעליא ועוד רבות בשנים להרבות פעלים לתורה וחסידות, בשפע רב ושובע שמחות עד עולם, אמן.

כעתירת וברכת בהערכה